

DNEVNI RED

za sjednicu Skupštine opštine Banja Luka od 30 januara 1964 g.

1. Predlog Društvenog plana opštine Banja Luka za 1964 godinu.
2. Predlog Odluke o budžetu opštine Banja Luka za 1964 godinu. (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet)
3. Predlog Odluke o zvođenju doprinosa budžetima iz ličnog dohodka. (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet).
4. Predlog Odluke o stopama doprinosa iz dohodka na komunalne privredne organizacije uslužnog zanatstva i ugostiteljstva za 1964 godinu. (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet).
5. Predlog Odluke o određivanju kamatnih stopa na poslovne fondove komunalnih privrednih organizacija, privrednih organizacija uslužnog zanatstva i ugostiteljstva. (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet).
6. Predlog Odluke o propisivanju opštinskih taksa na području opštine Banja Luka. (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet).
7. Predlog Odluke o opštinskom porezu na promet. (Izv. Hadžimujagić Ismet).
8. Predlog Odluke o opštinskom porezu na promet robe na malo trgovine i ugostiteljstva za 1964 godinu. (Izv. Hadžimujagić Ismet).
9. Predlog Odluke o utvrđivanju poreza na dohodak u stalnom iznosu za 1964 godinu. (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet).
10. Predlog Odluke o propisivanju opštinskog prireza za 1964 godinu. (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet).
11. Predlog Odluke o određivanju visine naknade za drumska motorna vozila koje plaćaju komunalne privredne organizacije na području opštine Banja Luka. (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet).
12. Predlog Rješenja o odobrenju finansijskih planova opštinskih fondova za 1964 godinu koji nemaju posebni organ upravljanja. (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet).
13. Predlog Rješenja o davanju garancije Preduzeću drvne industrije "V-bas" Banja Luka na investicioni zajam u iznosu od 1,539.000.- (Izvjestilac Hadžimujagić Ismet).
14. Informacija o izradi prednacrtu Statuta opštine Banja Luka i statuta radnih zajednica.
15. Predlog Rješenja o određivanju stalne mjesečne nagrade predsjedniku i podpredsjedniku Skupštine opštine Banja Luka.

Z A P I S N I K

sa 9 sjednice Skupštine opštine Banja Luka održane 30. januara 1964 god.
u sali Doma kulture u B. Luci

Sjednica počinje u 9.35 časova,

Sjednici predsjedava predsjednik Skupštine opštine Popović
Milorad.

Zapisnik vodi službenik Skupštine opštine Čadjenović Zorko.

Predsjednik konstatuje da sjednici prisustvuje odbornika 79
dok je odsutno 21 odbornika.

Za današnju sjednicu izostanke su pravdali odbornici;
Čurčija Ranko, Džubo Ahmet, Majstorović Anto, Mešinović Tasim, Čerić Sa-
kib, Basarić Branko, Kogelj Boris, Maglajlić Ibro, Međić Hussein, Pirolić
Dušanka.

Nisu pravdali odsutnost: Djonović Svijetlana, Ibrišagić Ha-
biba, Knežević Vlado, Buca Hamdija, Ibrahimpašić Adem, Memić Ridvan,
Pucar Milan, Rajić Menad, Stojnić Milutin, Trikić Vojislav, Tripalo Vje-
koslav.

Pošto sjednici prisustvuje nadpolovična većina odbornika
predsjednik konstatuje da se mogu donositi pravovaljni zaključci.

Zapisnik sa prošle sjednice usvojen je bez primjedbi.

Predsjednik predlaže slijedeći :

D n e v n i   r e d

1. Predlog Društvenog plana opštine Banja Luka za 1964 godinu.
2. Predlog Odluke o budžetu opštine Banja Luka za 1964 godinu.
3. Predlog Odluke o zavodjenju doprinosa budžetima iz ličnog
dohodka.
4. Predlog Odluke o stopama doprinosa iz dohodka za komunalne
privredne organizacije uslužnog zanatstva i ugostiteljstva za 1964 godinu.
5. Predlog Odluke o određivanju kamatnih stopa na poslov-
ne fondove komunalnih privrednih organizacija, privrednim organizacijama
uslužnog zanatstva i ugostiteljstva.
6. Predlog Odluke o propisivanju opštinskih taksa na područ-
ju opštine Banja Luka.
7. Predlog Odluke o opštinskom porezu na promet.
8. Predlog Odluke o opštinskom porezu na promet robe na malo
trgovine i ugostiteljstva za 1964 godinu.
9. Predlog Odluke o utvrdjivanju poreza na dohodak u stalnom
iznosu za 1964 godinu.
10. Predlog Odluke o propisivanju opštinskog prireza za 1964
godinu.
11. Predlog Odluke o određivanju visine naknade za drumska
motorna vozila koje plaćaju komunalne privredne organizacije na području
opštine Banja Luka.
12. Predlog Rješenja o odobrenju finansijskih planova opštin-
skih fondova za 1964 godinu koji nemaju posebni organ upravljanja.
13. Predlog Rješenja o davanju garancije Preduzeću drvne in-
dustrije "Vrbas" Banja Luka na investicioni zajam u iznosu od 1,539.000.-
14. Informacija o izradi prednacrta Statuta opštine Banja Luka
i statuta radnih organizacija.
15. Predlog Rješenja o određivanju stalne mjesečne nagrade
predsjedniku i podpredsjedniku Skupštine opštine Banja Luka.

Predloženi dnevni red jednoglasno je usvojen.

Po I tački dnevnog reda podnio je ekspozice predsjednik Skupštine opštine, Milorad Popović.

Diskutovali su:

IVO JAJCEVIĆ

Uzimajući riječ u diskusiji na današnjoj sjednici o prijedlogu društvenog plana i budžeta naše opštine za tekuću 1964. godinu, želim da se osvrnem na neka pitanja vezana za sadašnje stanje, te uslove i mogućnosti za daljnji razvoj industrije, kao vodeće privredne oblasti na području komune.

Sam prijedlog Društvenog plana u dovoljnoj mjeri obrazlaže intencije tekuće privredne politike, kada je riječ o privredi kao cjelini, a u okviru toga, kao i dosada, posebno mjesto dato je industrijskoj proizvodnji.

Odmah možemo uočiti da se prema ovom prijedlogu predviđa zadovoljavajući rast ukupne privredne aktivnosti. Tome treba naročito da doprinese povoljan rast industrije sa indeksom od preko 130 u društvenom proizvodu i sa preko 134, gledano kroz nacionalni dohodak. Dakle, sa svim zadovoljavajuće stope rasta industrije i znatno iznad republičkog prosjeka.

Promatramo li kroz jedan kraći osvrt kretanje industrijske proizvodnje naše komune u toku posljednje 4 godine, vidimo da je ova naša vodeća oblast privrede, koja bitno utiče ne samo na privredne bilanse, nego i na bilanse sveukupne potrošnje (kako budžetske potrošnje, potrošnje kroz odgovarajuće fondove namjenjene za proizvodnu i zajedničku potrošnju, tako i lične potrošnje i t.d.), ispoljavala stalan rast, što se vidi iz slijedeće uporedbe:

u milijardama dinara.

	1960.	1961.	1962.	1963.	Plan 1964.
Društveni proizvod	7,6	8,9	8,2	10,6	13,8
Nacionalni dohodak	6,7	8,1	7,1	9,2	12,4

Ovi podaci upućuju na konstataciju da smo u 1960/61 ostvarili industrijske proizvodnje za 11,5%, dok 1962. godina u odnosu na prethodnu pokazuje zaostajanje u aktivnosti ove privredne oblasti, jer su u toj godini i društveni proizvod i nacionalni dohodak ostvarivani ispod nivoa 1961. godine (društ.v.proizv.manje za 2,5%, a nac.dohodak manje za 4,9%). Svakako va ova okolnost bitno usporila rast i ukupne privrede. To najbolje ilustrira i činjenica da smo u 1962.godini u odnosu na prethodnu, ušli sa planom rasta dr.proizvoda u industriji za 23,6% i nac.dohotka 26,2%. Ne samo da to nismo postigli, nego smo imali u odnosu na planirane zadatke te godine podbačaj za 26,1 poen u društ.v.proizvodu i 31,1 poen u nac.dohotku u ovoj oblasti privrede.

Zahvaljujući energičnim mjerama poduzetim u toku 1962.godine = koje su nam svima poznate = kao i onim koje su slijedile tokom prošle godine, ind.proizvodnja i u našoj komuni zabilježila je već u 1963.godini povoljno kretanje. Tako ocjena izvršenja prošle godine pokazuje porast društ.v.proizvoda i nac.dohotka za 29,2% prema 1962.godini, što ne predstavlja odgovarajući kvantitativan rast prema 1961.godini, obzirom na već poznate deformacije i zastoje u 1962.godini.

Vrlo je povoljna okolnost što ovogodišnji društ.v. plan donosimo već na početku godine, te smo u prilici da organiziranije i sa više metoda i sistema i ova Skupština i njeni organi, te druge institucije = kao Privred.komora, usmjere svoju aktivnost u pravcu daljnjeg iznalaženja najoptimalnijih uslova privreejivanja i na pružanju pomoći i saradnje pojedinim privred.organizacijama.

Ne bi smjeli ni pod kakvim uslovima dozvoliti

da ne pristupimo odmah takovoj aktivnosti, jer svako, pa i najmanje zakašnjenje može nas dovesti u situaciju koju smo već imali, da u drugom polugodištu ispravljamo propuste i nadoknadjujemo zastoje u privredi iz prvog polugodišta. Ova aktivnost biće utoliko uspješnija ukoliko sistematski i odmah pristupimo analiziranju stanja i kretanja u privredi, i to prvenstveno na našim narednim sjednicama.

Ne bi se trebali zadovoljiti uopćenim razmatranjem kretanja privrede jednom do dva puta u toku godine, nego smatram da bi uz to bilo svakako nužno da češće na pojedinim sjednicama, uz prisustvo organa upravljanja, raspravljamo o pojedinim granama ili priv.org. u cilju sagledavanja problema, da bi mogli da poduzimamo odgovarajuće mjere i pružamo potrebnu pomoć u cilju izvršenja ovim prijedlogom društ.v.plana postavljenih zadataka.

Obzirom da ova Opštinska skupština u svom sazivu po prvi put pristupa tretiranju tako ozbiljne materije kao što je društ.v.plan privred.razvoja i da u vezi s tim pred njom stoje veoma složeni zadaci, dozvolite da se u najkraćim crtama osvrnem na neke karakteristike industrije i da pokušam istaknuti izvjesna pitanja značajna za njeno uspješno kretanje.

U ukupnoj privred.strukturi naše komune ova privredna oblast učestvuje sa 49% u ostvarenju cjelokupnog m.c.dohotka. U njoj su zastupljena pretežno manja ind.preduzeća, osim tvornice celuloze, fabrike R.Čajavec, pred.Jelšingrad i PDI Vrbas. Isto tako valja naglasiti da je tu industrija sa pretežno zastarjelim kapacitetima i veći broj privred.org.ove oblasti ostvaruje nisku akumulativnost. U prilog takvoj konstataciji navodim neke uporedne podatke, koji ukazuju na tako

nisku akumulativnost:

Grana industrije	Ukupno za SFRJ po pod.za 1961.g. Na 100 din.ostvar. dr.proizv. dinara nac.dohotka	Banja Luka po predl.pl.1964. dolazi
metaloprer.ind.	95	94
drvena ind.	95	93
ind.kože	96	93
prehramb.ind.	93	86
ind.gradjev.mat.	92	89

Valja naglasiti da je industrija vodeća oblast privrede ne samo po njenom učešću u ukupnoj privred.aktivnosti, nego i po broju zaposlenih. Broj zaposlenih u ovoj privred.oblasti danas je oko 8000, pa i sama ta okolnost upućuje na znatno zahvaćanje zajedničkih budžetskih prihoda iz ličnih dohodaka radnika zaposlenih u ovoj privred.oblasti, što je veoma važan činilac za svu onu potrošnju koja se finansira iz budžeta. Dalje, i u formiranju sredstava lokalnog invest.fonda, industrija se pojavljuje kao daleko najjači učesnik.

Sve ovo, kao i čitav niz drugih okolnosti koje ovom prilikom nismo u mogućnosti iznijeti, nedvosmisleno upućuje na važnost ove privred.oblasti i na potrebu da njenom prosperitetu posvetimo odgovarajuću pažnju.

U plan za 1964.godinu industrijska preduzeća ulaze sa različitim stopama rasta.Neka od njih predviđaju proizvodnju na nivou, ili skoro na nivou prethodne godine(Elekt.r.pred., rudnik uglja,industrijski pogoni pred.žitoprodukt, banjalučka pivovara), dok ostala u većoj ili manjoj mjeri očekuju porast proizvodnje u ovoj godini. Iz prijedloga plana se vidi da predvi-

djaju relativno ^{vrlo}višok porast proizvodnje R.Čajavec, Jadranka, Vi-
tašinka, Jelšingrad, Univerzal i Tvornica pam.tkanina i Tvor.
duhana.

Valja konstatovati da se prijedlog društ.v.plana ko-
ji mi danas razmatramo temelji na planovima privred.org.koji su
radjeni prije nekoliko mjeseci. Normalna je stvar da se teško
može očekivati da će takovi planovi biti realni i oni su u većini
slučajeva krajem godinane pretrpjeli određene korekcije u smislu
realnijeg sagledavanja stvarnih mogućnosti i konkretnih uslova
privredjivanja. Bilo bi dobro da na jednoj od narednih sjednica
Opštinska skupština bude upoznata sa stvarnim smjernicama privred.
organizacija iz oblasti industrije, pa i drugih oblasti, kako bi se
i privred.org. i ostali faktorū u komuni mogli što pravilnije ori-
jentirati prema prestojećim zadacima i problemima.

Kada je riječ o industriji i nastojanjima u pravcu M
njenog daljnjeg jačanja, sredjivanja i postizanja veće akumulativ-
nosti, što je od posebnog značaja, i uz aktivnost oko izvršenja
plana koga danas usvajamo, nužno ga da u prestojećem periodu iz-
rade Sedmogod.plana još potpunije i dokumentovanije analiziramo
ovu oblast privrede u namjeri da joj obezbjedimo još povoljniji
start ne samo za veću produkciju, nego i za bolju produktivnost
rada. U tom smislu moraćemo i da sredstva lokalnog invest.fonda,
fondove privred.org. i druga sredstva sa daleko više pažnje usmje-
ravamo na zamjenu dostrojalih kapaciteta i modernizaciju pojedinih
ind.preduzeća, vodeći računa prije svega o ekonomskim efektima tako-
vih ulaganja. Na privred.organizacijama iz oba oblasti ie zadatak
da još potpunije usmjere svoje snage na programiranje zadatka veza-
nih za daljnji razvoj. Ovo tim prije što danas imamo daleko raz-
radjeniji mehanizam unutrašnjeg odnosa i tržišta, kao i sasvim
povoljne uvjete za izvoz.

FUAD ZEČEVIĆ

Htio bih nešto da kažem o poljoprivrednim kapacitetima na našoj opštini. Činjenica je da mi imamo u našoj opštini preko 60.000 ha površine, preko 65.000 stabala voćaka, 66.000 ovaca, 112.000 peradi i t.d. To su sve značajni kapaciteti, ali su oni slabo korišteni. = Ako jedan industrijski kapacitet radi sa 50=60% korištenja, to je krupan problem, a ako kažemo da naši poljoprivredni kapaciteti rade jedva sa 30%, to znači da zaostajemo. Na selu ima i značajnih kapaciteta radne snage i tamo ima velikih rezervi. Uz sadašnji nivo proizvodnje, jedan aktivni poljoprivredni proizvođač radi svega oko 100 dana godišnje, a industrijski radnik 286 dana. Postoje određene rezerve u objektima individualnih proizvođača. Sve to se može međjutim aktivirati jednom pametnijom politikom. Međjutim, dosadašnje naše mjere i akcije su pretežno kampanjske. Doduše, neke se akcije moraju voditi kampanjski, ali jednim sistematskijim radom, uz ista sredstva, veće angažovanje kadrova, možemo dobiti i bolje rezultate, Ako jednu godinu idemo naprijed, a dvije godine unazad, od toga neće biti velike koristi. = Da ne bi rasipali ova mala sredstva i kadrove, predlažem da idemo na užu saradnju, posebno kooperativnu. Kooperativna proizvodnja traži tehničku bazu i kadrove. Predlažem da osposobimo 1=2 zadruge za kompleksnu kooperaciju i da onda tek idemo na širi plan. U toku ove godine trebali bi da detaljno razmotrimo svaku zadrugu, sve kapacitete njene ekonomije, koje ona pokriva, da razradimo kodgovarajući program mjera i akcija za naredni period. = Podržavam stav druga Prešsjednika u pogledu elektrifikacije sela i mislim da u toku ove godine treba izraditi orijentacioni program elektrifikacije i putne mreže, da razmotrimo i pitanje izgradnje društvenih prostorija,

jer smo mi sa svime time jako zaostali. I na pitanju urbanizacije sela mi prilično lutamo. Sela se grade stihijno i to nam još više otežava i rješavanje problema elektrifikacije. Mi imamo za-
konske mogućnosti za urbanizaciju sela, pa bi i to trebali da uz-
memo u program našega rada.

LAKS DRAGIŠA

Snabdjevanje i trgovina u društvenom planu naše komune dovoljno je regulisano u pogledu snabdjevenosti voćem i povrćem. Već iz ranijih godina imamo iskustva na planu snabdjeva-
nja. Ove zime mi smo na tom planu podbacili. Što se tiče ugovaranja i obezbjedjenja poljoprivrednim proizvodima, vidi se iz društ-
plana da su te mjere predviđene za 1964. godinu.

Ja bih se osvrnuo na problem snabdjevenosti indu-
strijskom robom. = Postojeća mreža prodavnica uslijed izvjesnih
rješenja urbanizacije se ruši i postojeći prodajni prostor se
smanjuje u odnosu na raniji period. Novopodignute zgrade u kojima
su obezbjedjeni lokali, omogućuju donekle nadokandjivanje postoje-
ćeg prodajnog prostora, ali u tome pravcu ne idemo tempom koji to
zahtjeva proširenje grada. Po pitanju snabdjevenosti industrijskom
robom treba istaći potrebu daljnje specijalizacije prodavnica, da
se tim putem može obezbjediti širi asortiman u jednoj struci, a ne
da prodavnice sadrže i dalje šarolikost u broju struka. Takođe tre-
ba istaknuti u planu da razna vidova saradnje između trgovine i
industrije na širenju mreže lokala treba pomoći od strane komu-
ne. Imamo iskustva 1963. godine kada su pojedine trgovinske organiza-
cije stupile u saradnju sa industrijom u vezi ulaganja za dovršenje
trgovinskog prodajnog prostora i postignuti su rezultati.

Trebalo bi predvidjeti da pojedina matična trgo-
vinska preduzeća, naročito kada se radi o prehrambenoj struci, iz

bjegavaju duplicitet u neposrednoj blizini i zato treba mjerama komune obezbjeediti da ne dodje do otvaranja istih prodavnica, u istom momentu kada u pojedinim djelovima grada imamo nedovoljan broj prodavnica u osnovnim strukama.

U pogledu snabdjevanja sa ogrijevom imamo veoma loša iskustva ove godine i mislim da mi ovom pitanju snabdjevanja gradjana moramo već sada prići i načeti problem rješenja lokacije, izgradnje projekta industrijskog kolosjeka, sa potrebnim objektima za preduzeće Gradja i obezbjeediti ove godine makar sredstva za projektovanje i riješiti pitanje lokacije.

Stupanjem na snagu zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i gradjevinskog zemljišta, znatno se povećao Fond zgrada u društvenom vlasništvu i to naročito poslovnih zgrada i poslovnih prostorija. Obzirom da su na tim zgradama koje su postale društveno vlasništvo, stekle pravo raspolaganja opština, a kako te prostorije već koriste trgovinske organizacije, one su zainteresovane da dobiju pravo korištenja na tim poslov. prostorijama. Ekonom. društ. opravdanost prenosa prava korištenja ovih lokala na trgovinske organizacije postoji, jer sadašnja zakupnina čini značajnu stavku u troškovima poslovanja trgovine, a trgovina ima osim zakupnine i drugih izdataka na ime održavanja poslov. prostorija. Naime, utvrđeno je da do da nas iz ovih zakupnina nisu plaćene nikakove opravke i adaptacije, a u većini slučajeva se povećava zakupnina na lokalima kada se isti modernizuju. Sve ovo ukazuje na potrebu i opravdanost prenosa prava korištenja ovih lokala sa sadašnjih vlasnika na trgovinske organizacije, kako bi trgovina imala veću sigurnost i veću zainteresovanost u povećanju maloprodajnih kapaciteta. Ovakvim prenosom u osnovna sredstva, trgovina bi došla do većih sredstava.

Mislim na sredstva amortizacije, koja bi se mogla upotrebiti za daljnja ulaganja.

Treba napomenuti da je prosječna cijena novog lokala sa opremom, u zavisnosti od površine, košta od 10 do 15 miliona dinara. Pođ uslovom da se obezbjeđe zajmovi u cijelom iznosu sa rokom otplate od 15 godina, proizlazi da bi svaka prodavnica morala obezbjeđiti godišnje za otplatu najmanje 1 milion dinara i to iz sredstava čistog prihoda. Ovakvo opterećenje je visoko i to naročito u strukama prodaje voća i povrća i prehrambenih proizvoda, tako da imamo pojava da se ovakve prodavnice sporo i nedovoljno otvaraju, a potrebe potrošača su svaki dan sve veće. Ovo naročito u novim naseljima, koja se podižu u svim opštinama.

Zato bi trebalo rješenje kreditiranja izgradnje lokala za potrebe maloprodajne mreže trebalo rješavati kroz lokalne fondove i koncentracijom sredstava kod trgov. organizacija putem oročavanja.

ČINOVSKI TOMISLAV

Činjenica je da naša Skupština, iako mlada, ozbiljno se uhvatila sa postojećim problemima i iznalazi najbolje puteve rješavanja i u skladu sa svojim ekonomskim mogućnostima, uzima ih u rješavanje. Otuda na zborovima borača nisu se čule ozbiljnije primjedbe na ovaj društveni plan. Mislim da je ova mlada Skupština, u skladu sa novim Ustavom u našem dosadašnjem radu opravdalo povjerenje građana, U ovakovim specifičnom spletu funkcija na unutarpodručnim odnosima, Skupština je uspjela da društvenim planom sinkronizira planove radnih i drugih organizacija i da na taj način dađe smjernice razvoja za jednu godinu dana.

Ovakav rad Skupštine drug Tito je nagovjestio mnogo ranije i na IV. Plenumu SKJ je rekao da ekonomiku treba malo emancipovati od politike kako se ne bi politički organi mješali svuda i da se sredstva ne bi trošila u nenamjenske svrhe. Ja mislim da su u našem planu te riječi druga Tita sprovedene. Konkretizacija takvih načela ostala su u nadležnosti komune i ovlaštene su da vrše nadzor nad radom organizacija, da se u svemu pridržavaju socijalističkih društvenih načela. Očuda ja mislim da je opravdano da se naša Skupština sastaje eto već treći puta u vezi društvenog plana, jer smo težili da mu damo politički smisao i ekonomsko opravdanje u odnosu na snagu komune. Poređ toga, ostavili smo mogućnost građanima da se izjašnjavaju o našim stavovima i elastičnost plana im je omogućila učešće u raspodjeli i preraspodjeli sredstava. Važnost ovog društvenog plana leži u tome što je on dio Sedmogod. plana. Okviri Sedmogod. plana bili su iznijeti na našem skupu i ostavilo je snažan utisak i mislim da je naša dužnost, i ostalih faktora, da šta više uradimo na približavanju i ovog društ. plana i Sedmogod. plana, našim građanima i da nam pomognu da nađemo najprikladnija rješenja za naše probleme. Ja mislim da naša upravna služba treba da izradi temeljitu analizu o instrumentima ne samo ovog plana nego i ranijih i da nam na vrijeme prezentira pojedine pokazatelje na idućim sjednicama, kako bi na vrijeme poduzimali mjere da se naš plan sprovede u djelo. Mi očekujemo i od naših narodnih poslanika da nam i oni pomognu u rješavanju svih tih problema.

DEDO GAZIĆ

Pokatkada, izlazeći da govorimo na skupštinama prèt= hodno o tome razmišljamo i mislimo da morali bi nešto pametno re= či, a ako to ne uspijemo, biće sramota, pa zato i nećemo da govo= rimo i pustimo da govore nekoliko onih drugova koji su bliže od= redjenim problemima, kao što su drug Jajčević , koji dovede stva= ri do odredjenog mjesta, i kada bi trebao da kaže ono glavno, onda ode.

Ova Skupština, bez obzira kako ćemo je tretirati, da li je ona mlada ili stara, ali tačno je da je ovo forum ko= ji je na sebe preuzeo veliku odgovornost na našoj opštini i meni se čini da ovaj forum ne bi trebao uvijek polaziti samo od onih referata i od onih knjiga koje se ovdje čitaju, već bi ovaj forum trebao da podje od jedne veće knjige, od one koja se piše dole u narodu, od onog sa čime se sukobljavamo dolje na terenu, šta vidimo i osjećamo. Meni se čini da tako ne prilazimo često pu= ta stvarima. Uzmimo koje god hoćete pitanje koje se ovdje tretira i mi ih tretiramo, ali ih ne dovedemo do kraja.

Konkretno, želja je svakog od nas da se poljo= privreda jača, da privredna moć komune jača, a da tako bude, pot= rebno je da se osjeti veća produktivnost. Postavlja se pitanje, kad govorimo o produktivnosti, šta mi zaključimo i šta radimo. Kada razmatramo to pitanje, naći ćemo u našoj politici i u našoj orijentaciji dosta dokumenata o tome kako treba tražiti nova in= vesticiona ulaganja, kako treba proširiti kapacite i tek se ma= lo osvrnemo na to kakvoi su faktori dole, kakove su snage dole koje treba iskoristiti za postojeće mogućnosti. Za mene lično, ka= da je riječ o privrednom jačanju naše komune, osnovno pit= nje je pitanje života radne snage, jer je to veliki faktor u privredi.

Mi možemo imati velika finansijska sredstva, modernu opremu, ali postavlja se pitanje kako se naš čovjek u odnosu na mašine, na zadatke = postavlja, u odnosu na nova investiciona ulaganja i u odnosu na kolektiv i društvo kao cjelinu, koja žrgvuje mnogo da bi nam ~~svi~~ svima bilo bolje. Stoga, kada govorimo o ovoj šivnoj radnoj snazi, o tom faktoru, kada pročitate materijale unazad nekoliko godina, uvijek se u tim materijalima kaže da treba posvetiti ozbiljnu pažnju stručnom uzdizanju naših radnika. To se međjutim ne ostvaruje. Mi još uvijek ne znamo pravo stanje kakova je kvalifikaciona struktura u pojedinim privrednim organizacijama i ustanovama. Međjutim, činjenica je to da dok smo mi zaključili da u određenim službama i na određenim radnim mjestima treba da se dovedu ljudi najmanje sa srednjom stručnom spremom, sa takvim i takvim kvalifikacijama, dok mi dokazujemo da treba takovu i takovu politiku u tom pogledu da se realizira, ostaje nam neuposlen takav sa sred.str.spremom, a ostaje ili se namjesti jedan nestručan čovjek i poslije kažemo da ga treba osposobiti. Takovo je u stvari pravo stanje u organizacijama.

(Osman Karabeogović = primjedba: piše u ovim materijalima da imamo na opštini 5000 nekvalifikovanih zaposlenih. To je zastava zaostalosti. Iako je napisati da treba okvalifikovati, ali treba to i uraditi. Međjutim da vidimo kakova produktivnost rada može da se ostvari kada od 22000 zaposlenih imamo 5000 nekvalifikovanih.)

Mi treba da znamo, nastavlja drug gazić, kakove se mjere poduzimaju na tome da se tom radnom čovjeku pomogne da ne ostane na nivou nekvalifikovanog radnika, i da one koji imaju perspektivu, treba da više sistema i odgovornosti, da se njihovo pitanje rješava.

Ja neću reći da mi u Banja Luci nismo snabdjeveni. Mi bi mogli da budemo zadovoljni i mogli bi reći da je organizacija trgovine i da su organi za snabdjevanje u redu. Međutim, postavlja se pitanje, i ako malo dublje sagledamo to, da vidimo pod kojim uslovima ~~ina~~ na koji način i sa kakvim cijenama nas ta trgovina snabdjeva. Ako se tako posmatra, onda se dolazi do zaključka da bi mogli i jeftinije da se snabdijemo da nije trgovina prinudjena da pasulj dobije iz Srbije, a kod nas, ako nema dovoljno inženjera, ljekara, ali imamo stručnjaka za proizvodnju pasulja. Imamo zemlju, a niz prehrambenih artikala uvozimo iz udaljenijih krajeva. Ja mislim da bi mi malo drugačije trebali postaviti i u odnosu na poljoprivrednu proizvodnju, povezano sa našim potrebama u gradu i da ozbiljnije vidimo što možemo proizvoditi, a da ne govorimo uvijek kakova nam je poljoprivreda.

Za neke drugove koji su duže u Odboru, već je skoro nesnosno slušati uvijek iste stvari, ali ni koruka ne idemo naprijed. = Nema treba ugalj, a ne kolosjek. Ako to preduzeće i ljudi tamo nisu sposobni da to riješe, ali teško je kada se čuje, a ja sam juče saznao, da ima niz naših zgrada gdje naši građani nisu još ni vatru ove zime založili, a uplatili su ugalj. Što ću ja reći kao odbornik na zboru birača kada me pitaju hoće li biti uglja. Ća ne mogu tog čovjeka zadovoljiti time što ću mu reći da se pravi kolosjek.

Kada pogledamo ova sredstva iz budžeta, budžetsku potrošnju, ko bi htio da razmotri kako ta sredstva trošimo, mi bi mogli lako konstatovati da smo uprazno diskutovali i uprazno glasali. Mi neke stavke, iako kažemo da su visoke, usvojimo kao potrebne, ne diskutujemo o njima, a naš ukupan budžet je preko 3 milijardi danara, a mi smo se u čitavom gradu uhvatili za nekih 20 miliona, a malo je bilo diskutovano na prethodne dvije sjednice

koji su govorili u što će se utrošiti tih tri milijardi dinara. Mi treba da sagledavamo za što smo koji dinar odredili, ako je namjenski, da vidimo koliko je sred stava nužno, a ako se isti problem može sa manje sredstava riješiti, onda da prebacimo u ono što nam je preće, a to je konkretno školski prostor.

Za upravu se predviđa 400 miliona dinara. Mi ne podvrgavamo analizi tih 400 miliona dinara, da li je toliko potrebno utrošiti, ili bi dobro bilo to malo kanalizirati i da bude samo 350 miliona, a da za tih 50 miliona riješimo neki gorući problem u našoj opštini.

Sve su to pitanja koja se ne mogu iscrpiti jednom diskusijom i zaključcima na ovoj sjednici prilikom donošenja društvenog plana, nego mislim da naša aktivnost i sagledavanje svih problema treba tek da počme, a ~~mi~~ se možemo pripremiti da drugi plan i budžet bude kvalitetno nešto novo i da ne bude iz godine u godinu jednolično, pomalo dosadno.

OSMAN KARABEGOVIĆ

Izražavam veliko zadovoljstvo što prisustvujem kao narodni poslanik, ovom zasjedanju vaše Skupštine kada donosite plan i budžet, jer to je jedan od najkrupnijih akata koji će obaviti Skupština novog sastava.

Mislim da ako pratite rad predstavničkih tijela Jugoslavije = kako Savezne skupštine, tako i Republičke i opštinskih skupština, vidite da je praksa takova da se ostvaruju načela Ustava u tom smislu da Skupština nije nitiakovo reprezentativno tijelo koje donosi propise i zakone, nego treba njih kao samoupravne institucije da razvijamo i osposobimo da one stvarno mogu da prate i rješavaju najživotnije probleme našeg

društva u svim njegovim oblastima, da utiču na ta rješenja, da pokreću ta pitanja i da dovedu stvari do kraja. = Ne može se reći da i prije naša predstavnička tijela nisu imala tu tendenciju, ali ipak u ovome danas ima mnogo toga novog, kvalitetno novog i naša predstavnička i politička tijela moraju iz temelja izmjeniti stil rada i da svakodnevno rješavaju te probleme i to temeljno. Tako ja mislim da predstavlja vaš zadatak da stvarno o tome prodiskutujete, možda čak da imate posebne sjednice posvećene tim problemima.

Savezna skupština, drug Kardelj će široko govoriti i voditi se diskusija o metodu rada Skupštine u našem sistemu, kako treba da prihvatamo i rješavamo zadatke koje život daje, jer se oni svakodnevno stvaraju i nameću probleme. Medjutim, u komuni se realizira naša politika, ako se nešto dobro rješava, treba da se tu rješava, jer tu se provode svi naši zakoni i u tome leži ono što mi kažemo da je komuna osnovna ćelija našeg društva i kakav je nivo tog rješavanja, kakav je metod, koliko je on demokratski, koliko je naučni, tome se moramo što više približiti, jer onda će tek komuna da postane stvarno ona ćelija novog demokratskog socijalističkog društva.

Uvđje pred nama je plan i u njemu ima mnogo problema, ali ja imam utisak, doduše rjetko dodjem ovamo = trebalo bi da češće dodjem i da se sa svime bolje upoznam = ali stiže se utisak kao da je sve izdiskutovano, da je to finiš cijeloga rada u plan. Doduše, ako uzmemo u obzir cijelu akciju oko zboru biroča, ispada da je to opravdano, ali ja mislim da tek posao pretstoji. Plan je akt koji je u stvari više prezentirao probleme, nije mogao analizirati i pokazati suštinu, nego je samo pokazao koliko je sredstava potrebnog a ja se zalažem da novi metod treba da se u praksi odrazi u tom smislu da mo-

ramp stalno planirati i rješavati pitanja koja proističu iz našeg života. Iako je plan veoma važan dokumenat i treba o njemu voditi računa i o tekstu i o ciframa koje u njemu stoje, ali šta on predstavlja u našem sistemu = trebaće u tom pogledu obaviti još dobar posao i u okviru Jugoslavije, na nivou drugih organa i ne treba patiti od iluzija da plan sve rješava.

Ovakav plan kakav on jeste i ovdje, a i drugdje, po svojoj formi je zaostao, po metodu planiranja. Čini mi se, iako to još nije proučeno nego je to samo mišljenje i time će se baviti naše društvo = kako planirati u današnjim uslovima. Takav metod planiranja kakav imamo sada potiče još iz doba kada nismo imali razvijeni sistem samoupravljanja. Prema tome, naš sistem planiranja mora da vodi računa da bude usklađen sa društvenim odnosima i mora polaziti od neposrednih proizvođača koji stvaraju vrijednost. To će se još proučavati i već su izradjeni materijali o tome, jer mi to treba da prilagodimo razvitku samoupravnog mehanizma u našem sistemu. Teško je za jednog, da tako kažem, običnog građanina misliti što znači = na primjer 15% od proizvodnje i sl, ali kada bi imali jedan srednjoročan program, onda plan ne bi bio kalkulativan pokazatelj gdje se govori i iskazuju postoci, a ne govori dovoljno o tome kakovi su uslovi privredjivanja, što treba da bude suština planiranja.

Današnji plana bi mogao biti formalan akt i ne bi trebalo biti velike diskusije, ali do donošenja plana treba mnogo problema izučiti, proučirati, da bude odraz stvarnosti, da se vidi koji su problemi, kako će se rješavati, kojim sredstvima i metodama. Sadašnja forma i sadržina ne odgovara razvijenim društvenim odnosima u nas. To je zaostao sistem.

Mi imamo ovdje sada oko 3 milijardi dinara sredstava i stotine problema u oblasti potrošnje koje treba finansirati i drug. Dedo dobro kaže = da građani ništa na to ne primjećuju, nego se sve vrti oko nekih sitnih problema. = Ja cijenim taj rad Skupštine, SK, Soc. saveza da su iznosili plan pred građane i od toga ima koristi, ali nema potpune, nema toga da građani ulaze suštinski u to, da vide kako se stvaraju nova sredstva. Ali, bez obzira na to, plan ipak nije djelo državnih funkcionera i tehničkog kadra, nego je radjen uz konsultaciju naroda.

Mi moramo postaviti zašto ti ljudi koji nas često kritikuju kada je riječ o snabdjevanju, o problemima školstva, finansiranja naše uprave, zašto oni ta pitanja na diskusijama ne zaoštravaju, a imaju stotine primjedbi. U metodu konsultovanja naroda nešto nije u redu i forma i sadržina budžeta plana nije dala mogućnosti građanima koji ne rade direktno na tome, da može učestvovati u tome. = Što smo siromašniji, moramo više štediti i obrazložiti ne svakih stotinu miliona dinara, nego svaki milion. = Kada se diskutuje na Soc. savezu, ima stotine primjedbi, ali kada se govori o tome planu, onda se govori o tome gdje će se uvesti svijetlo i sl.

Htio bih vam reći da vaš plan pokazuje dosta proturječnosti u razvitku ove komune. Jedna je stvar ovdje više izražena nego u drugim komunama, a to je da potrebe za sredstvima jako brzo rastu, a na drugoj strani se kaže da je porast stope društvenog proizvoda visok, a sredstva nedovoljna. znači, tempo nije spor prema "republici, ispod je jugoslavenskog prosjeka po glavi stanovnika, a potrebe nisu zadovoljene. Suviše je malo ostalo sredstava za daljnji razvoj. Oštar je problem škola, u stvari to je došlo do kumulacije, zatim stambena oblast, pa vo-

=dovod, snabdjevanje i drugi problemi.

Drug Jajčević je govorio o tome da je tačno da ima fabrika i stopa rasta je dobra, ali to nosi nekoliko fabrika u toj strukturi. ~~Već~~ malo ima fondova, masa fabrika živi samo za sebe, imaju malu akumulaciju, ili nikakovu akumulaciju, nikakvih fondova, u stvari životare i one dugo tako ne mogu više, a druge su sve opterećene sa gubicima, već nekoliko godina traju ti gubici. Jedan dio fabrika drži akumulaciju, daje sredstva, a mi ne ulazimo u detalje svega toga. Pogledajmo "Vrbas" = od 2,5 milijarde dinara društvenog proizvoda, nema ništa, pretvorio je u ništa, nema nikakvih fondova. Dakle, kada se posmatra iz podulje, to je lijepo, ali kada se pogleda opština kao cjelina, onda tu svašta ima i vidimo preduzeća koja životare, zaostala preduzeća. Mislim da je te probleme trebao plan da predoči građanima. To je ono osnovno i ako vam ova oblast privrede bude defktna, invalid, onda sve sve drugo usporava, komplikiraju se problemi iz godine u godinu. = Ja ne bih želio da budem pesimista, ima svjetlih tačaka, ali ima i slabih. Iz toga treba da se povuče jedna velika konsekvencija i treba znati da se ne može stalno vrtiti oko Celuloze, Čajavca, već oko svakog privrednog objekta koji može dati ovom društvu akumulaciju. Mi nesmiemo da zapustimo to. Možda ima i objektivnih razloga da treba intervenirati i investicionim sredstvima, ali ima najviše javaška i slabog rukovodjenja, slabe poslovnosti rada u tim fabrikama. Na primjer, da li je normalno da Vrbas ima takav bilans da nema nikakove akumulacije i fondove. Preduzeće u koje je toliko sada ulagano, stvorena je tamo fabrika namještaja, živi kao u nekom zatvorenom zamku za društvo i komunu i sigurni budite da će još tražiti učešća iz vašeg budžeta za svoje kredite. Ja sam

bio ljetos u tom preduzeću i vidim sam da je veoma teška bila atmosfera na sastanku. Tu je položaj uprave neodređen, ne-disciplinarna vlada, nesredjeni lični odnosi, svašta tamo ima. Šta to znači. To znači da ta organizacija, ako smo ubjedjeni da smo ulagali u tu organizaciju, a nima nikakve akumulacije, onda nešto tamo ne valja u radu te organizacije. "Nemojte mi dozvoliti da optužujem i recite mi ako nije tačno što iznosim. Ja lično mislim da rukovođenje tom organizacijom nije u redu. Ja ne mogu da zamislim da organizacija koja ima društveni proizvod 2,5 milijardi dinara, da se sve to iscjedi sa našim instrumentima. Tu sigurno nema poslovnosti, tu je Rađnički savjet formalnost, tu nema dobrog direktora. Kolektiv ne zna kakovu je situacija, on često ne zna kakovo je stanje u kolektivu, odnosno u fabrici, nego tek onda kada dobije 80% od ličnog dohotka, kada smo ga dotle doveli. To je nekada opravdano da ljude potstakne na razmišljanje, ali trebalo bi prvo nastojati da do takove situacije i ne dodje.

Ili, uzmite na primjer "vitaminku". Kada dodjete na neki sajam, onda se pokažu njeni proizvodi lijepo zapakovani, pokazuju se koliko je napredovalo, a sada vidimo da ima 160 miliona dinara gubitka. Direktor Savić ode, ko da nije ni kriv ni dužan, došao je drugi da guta vatru iz stanja koji je Savić ostavio.

Sa stanovišta metoda rada, trebalo bi da dodje pred ovu Skupštinu banjalučku direktor tog preduzeća, cijelo rukovodstvo, pa da vidimo zašto su takovi gubici, što misle ko će im te gubitke pokriti. I kada se gubici pokriju, to su samo krediti koje treba vraćati. Ako je jedna privredna organizacija nesposobna da posluje, onda je nesposobna da i vraća kredite. Tako treba to da radite. Neka dodju ljudi koji rukovode fabrikom, a

ne pustiti da se gomilaju gubici, da se mijenja direktor svaka tri mjeseca. Rad takovih organizacija treba stalno pratiti, poduzimati prosto svakodnevno mjere, djelovati i moralno i politički, pa ako treba i investiciono na te organizacije. Naš privredni sistem je kompliciran, i to treba znati.

Ja sam razgovarao sa drugovima iz Republike, oni vide tu situaciju oko tih gubitaka, vjerojatno će se poduzeti neke mjere, ali ja ne bih pokrio nikome gubitak dok ne bi pred Skupštinom rasciatio to stanje, i ako komuna treba da dađe garanciju za kredite koji će pokriti gubitak, onda uprava fabrike i Radnički savjet treba Skupštini Banja Luke da daju garanciju tako više neće poslovaťi. To nisu nedemokratski odnosi, to je odgovornost u našem društvu, da se zna tko je za što odgovoran. Samo tako može društvo da napređuje. = Ja bih dobro podvrgnuo analizi onih 2 milijarde dinara što se misli investirati u Vitaminku. Nemojte da pravimo nove invalide. Vi ste odgovorni pred narodom, nije malen teret vaše funkcije i ja mislim da treba brzo razmisliti o tome kako izvući "Vitaminku". Treba rekonstruirati, ali nemojte praviti novog invalida.

Ja mislim da je centralno pitanje kod vas da se počme postepeno sredjivati stanje kod fabrika koje nemaju akumulacije, koje imaju gubitke. Treba napraviti programe rada na tom poslu i probleme sistematski rješavati. Inače neće biti niti rješavanja problema prosvjete, standarda, jer nema odakle. Mi ne možemo tražiti rješenje van našeg sistema. U sadašnjim uslovima najoštrije treba postaviti pitanje boljeg poslovanja u našim organizacijama. Manite se fraza. Mi u planovima zapišemo stotine stvari koje ne ostvarimo. Tako više nesmiijemo. Mi moramo biti svjesni da smo predstavnici naroda, moramo imati probudjenu savjest

i ništa reći što nećemo ostvariti. Mi možemo reći da to i to prognoziramo, ali nismo sigurni da li će biti, ali ono što kažemo, moramo izvršiti, jer se inače kompromitujemo. Ima ljudi koji često nama ne kažu glasno i javno šta misle, ali čitaju i prate sve.

Ima stvari koji se ovdje planiraju = kao na primjer produktivnost i sl., a imamo 5000 nekvalifikovanih radnika koji su zaposleni. = Ja bih kod tih preduzeća bez akumulacije postavio i pitanje što je sa radom sindikata. Fabrika koje je bez akumulacije, sa gubicima, tu je u kolektivu moralno stanje veoma sumnjivo i tu nemože biti poleta, stvaralaštva, koje moramo svugdje imati gdje ljudi rade i postižu rezultate. Zato moramo i te društvene organizacije u fabrikama ustremiti na rasčišćavanje toga što znači produktivnost, stručno obrazovanje radnika i to mora biti košnica od rada, a tako nije. = Mi smo veliki majstori u konstrukciji = što je objektivno, a što subjektivno, i uglavnom iznosimo samo objektivno, a mi ne analiziramo subjektivne momente. Ništa nam neće pomoći ako samo govorimo, nego mi moramo mijenjati te subjektivne faktore.

Uzmimo pitanje poljoprivrede = kako se tome u planu prilazi. Kaže se stočarstvo, a ne spominje se stočna hrana, nema razvitka stočarstva, peradarstva, svinjgojstva bez ishrane, a što je sa politikom ishrane? = Govori se o kupovini zemlje, a kakove zemlje, kome zemlja, što da tu radimo i sijemo. Ne treba dati ni pare dok se ne vidi što je to. Mi smo često puta ulagali u takove proizvodnje od kojih nikakove koristi nismo imali.

Stočarstvo je veoma osjetljiva oblast u poljoprivredi i ako nećemo dobro razmisliti, ako neće biti dokumentovano, onda ćemo dati mnogo sredstava u ništa.

Ono što se govori o planu u zanatstvu, to je dobro i tu se neće pogrešiti, to su sitne dotacije i dobre. Isto tako i pitanje turizma. Mislím da Banja Luka može računati na veće prihode od te privredne grane, da zadrži goste ne samo da noće ovdje, nego da i ostanu koji dan. Ulaganja u male turističke objekte i zanatsko-uslužnu djelatnost, to je dobra orijentacija, ali i tu treba utvrditi dobru politiku.

Mislím da su rukovodstva u fabrikama, direktori i da su nam slabi, ne svugdje, ali ih ima dosta. Ja sam zato da se nađu sredstva da školujemo kadrove za rukovodstva fabrike.

To sigurno nisu sredstva uprazno bačena ako se ljudi dobro odaberu. Uvako dalje to ne ide. Mi smo došli u krizu sa kadrovskom politikom u privredi. Ja mislim da to treba i partijski rješavati, a može i Komora mnogo tu da uradi, da se dovedu neki dobri školovani ljudi i da izgradimo moderan direktorski kadar. Ako je direktor zastao, ako je on dešparater, fabrika mora nazadovati. Mi ćemo jačati radnička savjete, ali direktore moramo imati poslovne i savremene ljude, a ja sam čuo o pojedinim direktorima svakojakih stvari. Kao što predlažem da sistematski prettesete svaku fabriku koja loše stoji, da tako radite i sa direktorima i da kroz 2-3 godine imate mlade talentovane ljude na čelu fabrika. U stranom svijetu, u Americi, gdje je visoka produktivnost rada, postoji čitava mreža organizacija koja ljude na mjestu podučava. Imaju posebne industrijske škole, na univerzitetima gdje kompanije šalju svoje direktore. Čitava je nauka rukovoditi jednom fabrikom.

Što se tiče oblasti budžetske potrošnje, ja se slažem da nismo sasvim u redu. Uzmite školstvo u Banja Luci, to je zabrinjavajući problem, a imamo velikih budžetskih izdataka. Da li je u redu da djeca stara sedam, osam godina,

vraćaju se kućama u devet sati uveče, jer se radi u tri smje-
ne. Znači da su uslovi prostora veoma teški i oštri i moraju
se graditi škole. To je prioritet broj jedan. Šta smo mi u pre-
gramu u tom pogledu predvidjeli? Mi ništa ne rješavamo. Nešto
učionica se radi. Medjutim, situacija je iz godine u godinu
sve to gorja. To znači da u tih 3 milijarde dinara, bez obzira
koliko se bunili, treba škola da ima veće mjesto, i to osnov-
na škola. To je moje duboko uvjerenje. Iako mislim da je zas-
tario sistem budžetiranja, Skupština treba da priremi dobru
analizu u vezi školstva, prosvjetnih radnika, kabineta koji
se pretvaraju u učionice, da ovdje dodje sekretar za rpsovje-
tu i da raspravimo problem prosvjete u gradu kao što je Ban-
ja Luka, ili Mostar, kako te probleme rješavati- gdje od 50000
gradskog stanovništva ima 34000 djaka. To nije samo pitanje gdje
će djak sjesti u školi, nego gdje će stanovati, gdje će se hra-
niti. Znači, mi smo pred problemom koji se više ne može rješa-
vati pričanjem, nego se mora rješavati. Ja sam za jeftiniju
gradnju škola ja sam i za paviljone, ali da djeca ne idu u
školu u tri smjene. Nagradimo inženjera koji će nam dati nef-
tini projekat, da mu damo i nekoliko miliona dinara zato da
brže rješavamo taj problem, ali i većim odvajanjem sredstava.

Budući je tu pitanje i drugih komuna na školama
II. stepena, ne treba da stvaramo antagonizam prema drugim ko-
munama, jer tu su škole. Ako im društvo kroz sistem obezbje-
di sredstva, oni će plaćati. Ja sam zato da se negdje u apr-
li održi posebna sjednica, da se temeljno analizira stanje, da
se vidi sistem finansiranja. Mi moramo izmjeniti taj sistem
u vezi dotacija. ~~iz ministarstva~~

Ja mislim da je zdrav princip ekonomskog pril-
ženja

tim stvarima = troškovi učenika, a ne nasumce davanje dotacija, nego vidjeti koliko košta učenik, bez obzira odakle je i da se riješi pitanje dotacija na drugoj osnovi. Ja sam zato da su o tom sistemu finansiranja razmislili. Ti su problemi narasli i ovdje, i u Mostaru i u Tuzli. Nas će dočekati teža situacija još u slijedećoj godini i zato treba sa drugovima iz Izvršnog vijeća da se raspravi, ali treba imati solidnu analizu treba prikazati objektivno što može komuna. Prema tome, ja bih taj problem postavio kao centralno pitanje. = Što se tiče srednjih škola, nešto će Republika pomoći, ali time neće biti riješeno. = Malo je olakšano su onih 2,5 što privredna org. može izdvojiti za obrazovanje. Međutim, na privredu se mnogo navlađuje, i njen položaj nije zavidan. Ja bih kombinirao i te žarišne centre, da se grade možda škole II stepena zajedno, nešto opština, a nešto privredna organizacija. Može nekoliko fabrika zajedno grade neku školu II. stepena. Neke privredne organizacije sa opštinom naprave zajednički plan za škole II. stepena.

Što se tiče stambene izgradnje, kao što je poznato, sada se razmatra sistem finansiranja stambene izgradnje. Taj sistem će vjerojatno pospješiti izgradnju i bolje gazdovanje stanovima. Sada se stambeni fond ne čuva, malo se mobilizuje sredstava mimo društvenih. Mi ćemo ići na izgradnju stanova za tržište, i onaj ko će prodavati stan, vodiće računa kakove su plate i mogućnosti našeg građana. Taj će sistem donijeti mnogo nova.

Što se tiče tih tri milijardi dinara, Skupština bi trebala dati danas sugestiju da se sve u što je to predviđeno prekontrolira, jer mi znamo da budžet mnogo toga finansira, a 3 milijardi nije malo, ali ode na kojekakove strane.

Ako imate kuraže, odustanite od klišeja koliko za što dati, vućemo samo repove, ništa ne rješavamo temeljno, pa da vidimo možemo li nešto odvojiti još za škole. Predlažem da razmotrimo kao n. j. oštrije pitanje = škole, a tako nismo sredstva raspodjelili i treba da se orijentiramo tako da likvidiramo makar treću smjenu.

Pitanje snabdjevanja hljebom, to je stari problem, i to oštar, u Banja Luci i u redu je da se predvidja gradnja jedne pekare. Ja samo ne znam da li to treba da košta 300 miliona dinara, ali to svakako treba temeljno riješiti.

Što se tiče snabdjevanja ugljem i drvetom, izgleda da je i to oštar problem. Treba istjerati da se građanima daje dovoljno uglja i to treba da bude čvrsti zaključak. Treba voditi računa da bude ovdje skladište drveta i uglja.

U pogledu snabdjevanja sa vodom, dobro je da se počelo to rješavati, ali ja mislim da se malo daje za vodovod. Dobro je da su drugovi u Republici uvidjeli da daju sredstva, ali Republika daje 80 miliona, a vi 20, a vodovod je vaš (drug Kapor primjećuje da toliko još daju i preduzeća).

Moja je primjedba, a i drugi to kažu, da uprava vuće mnogo sredstava. 400 miliona dinara je velika stavka i mislim da ima previše tog neproduktivnog aparata. Ja bih predložio da se to malo stegne i da na račun toga povećamo stavku za škole. To se može i vi ste slobodni u toj organizaciji. Dajte da obrazujemo komisiju, da vidimo tko što radi i efektivno iskoristite nje.

Ako nije kasno, da se ove primjedbe razmotre i čini mi se da su opravdane. Po ovoj situaciji kako ovdje piše, nije nam školstvo u centru pažnje.

Što se tiče novih zaposlenja, mi treba da razvijamo proizvodne snage i uslove za zapošljavanje, ali što ~~već~~ ~~manje~~ novih zaposlenja i što produktivnija industrija. Ako na sadašnju industriju navučemo još neproduktivne i nestručne elemente, onda snižavamo još više produktivnost rada.

Što se tiče nepismenosti starijih, to mene mnogo ne zabrinjava. Ja bih opismenjavo radnike, ali na selu one starije ljude ne bih dirao, pustimo to. Zaposlenost se ne rješava u komuni i neka ide radna snaga, nemojmo biti dušebriznici jednom procesu tržišta radne snage u Jugoslaviji. Nemojmo u komuni kukati nad tim koliko njih nije zaposleno, neka oni traže drugdje hljeba. Nama sentimentalnost ne pomaže. On će čučati u Banja Luci, a u Osijeku nema radne snage. Ima velikih pojaseva u Hrvatskoj i drugdje gdje nema radne snage. Nemojmo mi nad ekonomski nužnim procesom da kukamo. Neka stvara Jugoslavija ekonomski prosperitet, neka taj nadje posla gdje hoće, i to je njegovo djelo našeg prosperiteta. Nama je važno da čovjek živi od svoga rada. Mi kao politički ljudi, kao Jugoslaveni, ^{koji} branimo jedinstvo našeg tržišta, našeg sistema, treba da politički gledamo pitanje tržišta radne snage. Ima žena koje se teško kreću, to je problem.

U pogledu reda i čistoće u gradu, htio bih reći da imam utisak da ne vodimo oštru borbu za čistoću u hotelima, kavanama, u javnim ustanovama, na ulici. Vidio sam stvari koje me zabrinjavaju i prije rata nije bilo Banja Luka tako prljava kao sada, pa čak i glavne ulice. Mislim da bi trebalo ići na to da svaki mora pred svojim dućanom, dvorištem i kućom da očisti. Mi nemožemo imati dovoljno novaca za to da svakome očistimo ispred kuće. Naši hoteli nisu čisti, povedimo političku akciju u tom smislu. Ona kavana Lovac je kao svinjac, nema

peškira, stolnjaci zaprljani, uvedimo borbu protiv tog nereda, nemojmo se mjeriti neradom, već radom. Ispod rešetki pred radnja ma sve je puno smeća i sve zaudara. Gdje je vlast da kaže da se tako nesmiije raditi. Nemojmo dozvoliti da grad bude nečist, jer je to sastavni dio ugleda našeg i našeg društva. Nered i nečistoća je takova kao da nema vlasti u gradu. Ne vidim sve u preduzeću "Čistoća" i davanjem njima sredstava. Imamo u Maloj čaršiji one krasne nove zgrade, a oko toga je sve onako kao što je davno bilo. Čini mi se da je i to preduzeće "Čistoća" više za nečistoću nego za čistoću. Neke kuće treba okrečiti, imamo one vile na kojima sa još vide rupe od pušćanih metaka iz vremena rata, ja sam već nekoliko puta govorio o tome, ne bi trebalo dozvoliti da tako ostane, to ne košta tako mnogo. U drugim gradovima bi se ljudi kapricirali da im bude grad čist. I komunisti treba da ustanu protiv nereda i inicijativom građana i stanara. Izgled grada je sastavni dio cijelog našeg mehanizma i red u njemu.

Mislim da je korak naprijed integriranje kod tekstilnih fabrika. Govori se u planu da će se integrirati ova fabrika sa knežopoljkom. To je dobro, iako čini mi se da bi trebalo da se integrira u jedno preduzeće i knežopoljka, i banjalučka, gra iška i dervećanska fabrika, jer koncentracija kapaciteta je neminovna. Što se drvne industrije tiče, ima osnova za udruživanje. Imamo dvije fabrike ^{namještaju} na 50 kilometara razlike. To može biti jedno preduzeće. (Drugovi objašnjavaju da se predviđa i sada se izradjuje koncepcija za udruživanje fabrika u N. Gradišci, Gradišci i Vrbasa u B. Luci). Integriranje u okviru komune je dobro, iako je čak i u okviru Republike usko, već treba ići na jugoslavenske okvire. Metalna preduzeća, koliko ih ima, treba da budu usko vezana uz Jelšingrad. Imam utisak da ima

prilično natezanja oko integracije. Integracija je postala kao neka parola, pa se preduzeća udružuju da se pokriju neki gubici, a nemojmo biti šablonisti. Integracija treba da donese veću produktivnost i bolje poslovanje. Ako se ona radi samo zato da pokrije gubitke neke organizacije, to ničemu ne vodi. To udruživanje hotela u Banja Luci, da li je nešto donijelo, ja u to sumnjam (primjedba: čak su oslabili). Bosna je bilo jedno ime, a i "Palas" ima svoju afirmaciju, iako na njega imam nekih primjedbi i dosta je prijava. Znači, nije se mislilo o tome kada su se oni udruživali. Htio bih da vas upozorim da ne radi samo integracije samo radi savremenosti, nego radi boljeg poslovanja.

Što se tiče "Vrbasa" čuo sam u međuvremenu da je tamo postavljen novi direktor, a ja sam svoje primjedbe iznio na ranijeg direktora.

Mislim da je bilo na današnjem zasjedanju veoma malo diskusije, zašto ljudi oko mene ne govore o tim problemima. Uloga Skupštine nije da samo sluša, već da govori, da predlaže, da se izgrađuju mišljenja i neka se ti mladi spremaju za razgovore i rasprave.

MEDIĆ RADE

Htio bih da iznesem jedan problem koji sam stalno ponovljeno slušao na zborovima birača prilikom diskusije o prednacrtu društvenog plana. Mislim da svi odbornici koji su bili na zborovima u prigradskim selima, sreli su se sa istim problemom, a to je pitanje lokalnog saobraćaja i problem djece koji iz tih prigradskih sela dolaze u banjalučke osmogod. škole. Budući se rad u tim školama odvija u tri smjene, djeca se vraćaju kas

=no uvoće svojim kućama. Otuda i veliki broj zahtjeva da se svugdje prave osmoljetke. To traže drugovi iz Slačice, Trna, Karanovca i drugih mjesta. Ja mislim da mi svugdje tamo nemožemo praviti osmoljetke, jer nemamo sredstava, ali se taj problem može na drugi način ublažiti. Sve su to sela koja su udaljena najviše 10-15 km. od grada. Ja sam pristalica da razvijamo škole u gradu, ali da omogućimo djeci da lako dodju u grad u škole. Ne tražim za to sredstava. Čak i pod uslovom da imamo sredstava, ne bi imalo smisla da pravimo škole u tim mjestima, jer pored škole treba i još nešto drugo, a to su stanovi za nastavnike i to košta sve na stotine miliona dinara, a teško i možemo negovoriti te nastavnike da odu tamo, jer ih nemamo dovoljno ni u gradu. Ovaj neorganizovani lokalni saobraćaj u Banja Luci pogoršava uslove dolaska djece sa sela. Već je niz puta rečeno na raznim skupovima u Banja Luci da mi imamo oko 20 autobusa u preduzećima, koji sedam sati stoje u privred. organizacijama, opterećuju troškove poslovanja. Ne bi li se konačno moglo dogovoriti i zar to ne bi bilo humano, da nakon što autobusi Celuloze, Jelšingrada i drugih dovedu radnike na posao, da odu po tu djecu i dovedu ih u školu. Čak i roditelji na zborivima birača izjavljuju da su spremni da snose troškove. Ako ih čak ne bi mogli do kraja da snose, umjesto da dajemo 100 miliona dinara za nove objekte, dajmo od toga 10 miliona za to, i uz participaciju roditelja prevozimo tu djecu. Onda bi se sigurno smanjio pritisak da svi hoće da grade osmoljetku. Kada bi se i kupila tri autobusa, i to bi se više isplatilo nego investiranje u neku osmogod, školu u Sračici.

Predlažem da pitanje lokalnog saobraćaja obuhvatimo u program grada i da se na ove probleme ne oglušimo. Jelšingrad, na primjer, opterećuje sa tim autobusima 30 miliona di-

nara svoju proizvodnju. Kada su drugovi iz Jelšingrada donijeli bili odluku da izvrše prenos svih osnovnih sredstava na "Autoprevoz" Banja Luka, to je i prihvaćeno u dotičnom preduzeću, ali nisu htjeli da prihvate obavezu za prevoz radnika. Znači, primili bi osnovna sredstva, ali ne da i obezbjeđe dovoz i odvoz radnika sa posla. = Mi se ovdje postavljamo tako = kažemo da imamo samoupravu i to je njihova stvar, ali imamo valjda pravo i nekog društvenog uticaja.

Privredu ne opterećuje samo višak radne snage, nego i kuhinje i menza. Kada sam bio ali u Jelšingradu, u vrijeme kada smo imali velikih problema u proizvodnji, onda smo na sjednicama Radničkog savjeta gubili po tri sata govoreći o društvenoj ishrani, a pola sata o proizvodnji. To sigurno nije u redu.

Jedno vrijeme, dok je lokalni saobraćaj radio sa gubitkom, bilo je mnogo inicijative od saobraćaja da oformimo jedno preduzeće, a danas kada više nema gubitaka, ta inicijativa prestaje. Međutim, nama je prevoz djece voemaa akkuelan i mi taj problem sigurno možemo riješiti. Kada i ne bi došlo u pitanje osnivanje jeenog lokalnog saobraćajnog preduzeća, bilo bi radnih kolektiva koji bi dali svoja prevozna sredstva da se omogući problem dovoza djece u škole. Ako to ne ide, onda moramo skupiti 20 miliona dinara za tri autobusa i neka prevoze djecu.

Drug MIŠO POPOVIĆ = Predsjednik Opšt. skupštine iznosi da je "Autoprevoz" dobio zadatak da izradi kompletan program lokalnog saobraćaja = bilo kao posebnog preduzeća, bilo u svom sastavu i to će biti uskoro gotovi ki biće razmotreno.

dr. DARA DJEVENICA

Dosadašnja ukupna izdvajanja za zdrav. zaštitu na našoj komuni su bila nedovoljna, što je imalo za posljedicu spor razvoj zdravstv. kapaciteta i nedovoljnu funkcionalnost zdrav. službe. Razvoj u oblasti zdravstva i naporu zaopšte društ. razvojem kao i razvojem privrede, zbog toga i zdrav. služba danas zaostaje u odnosu na realna potrebe. Ovakovo stanje zahtjeva da se u 1964. i u narednim godinama obezbjedi znatnije povećanje sredstava, naročito za razvoj kapaciteta zdravstv. službe.

Planom za 1964. godinu planira se ulaganje od 75,460.000 dinara za troškove zdrav. zaštite st. novništva, koja se plaća iz budžeta, 30 miliona iz doprinosa građana za dječji školski dispanzer i oko 50 miliona iz zdravstv. invest. fonda.

Ta sredstva još uvijek ne mogu da zadovolje stvarne potrebe, pa smatram da bi trebalo, s obzirom na dosadašnji razvoj i sadašnje stanje, ta sredstva racionalno koristiti i odrediti prioritete.

Društ. planom Republike, sredstva za potrebe zdravstva treba prvenstveno koristiti za kompletiranje mreže ambulanti. polikliničkih ustanova, a na drugom mjestu proširenje bolničkih kapaciteta i opremanje istih.

Radi što celishodnijeg i racionalnog ulaganja sredstava potrebno je da se ta sredstva što više koncentrišu i usmjere za ciljeve koji će doprinije i neposrednom poboljšanju zdrav. zaštite. Potrebno je obezbjediti budžetska sredstva i sredstva zdrav. invest. fonda kao i raspoloživa sredstva fondova zdravstv. osiguranja radnika i zemljoradnika radi što ekonomičnijeg ulaganja u razvoj mreže zdravstv. ustanova.

Obezbjedenjem ulaganja prema navedenim prioritetima omogućilo bi se uspješnije sprovođenje preventivne zdrav.zaštite, suzbijanje zaraz.bolesti i t.d.

Prema statist.podacima može se zaključiti da su neke zarazne bolesti u porastu, naročito kod djece = šarlah.krzamak, pa i veliki kašalj. Sve to govori o nedovoljnoj preventiv.zaštiti, kao i o nedovoljnom sprovođenju vakcinacije na terenu. Pojava pje avog tifusa u 1963.godini govori da je ušljivost kod nas još raširena. Oboljenja od trbušnog tifusa i druga crijevna oboljenja govori o nedovoljnim higijenskim uslovima. Programom mjera zdrav.zaštite treba predvidjeti asanaciju tog stanja, obezbjedjenjem zdrave pitke vode, higijenskih nužnika u naseljima gdje se unazad nekoliko godina te bolesti češće javljaju, a za sve to se moraju obezbjediti sredstva.

Povećanje broja novih aktivnih slučajeva tuberkuloze naročito kod djece u samom gradu i naš širem području, odraz je neorganizovane službe BCG i savjetovališta za djecu u samom gradu i šire.

U politici investiranja potrebno je orijentirati se na jeftinije gradjev.objekte i objekte koji će biti brže izgrađeni, vodeći računa da se nadje dobro funkcionalno rješenje i da se obezbjede savremenom medicinskom opremom. Na izradi programa treba da se angažuju sve zdrav.ustanove i medicinski stručnjaci kao i savjeti opštinske skupštine.

Ako uporedimo postojeću org.strukturu ambulat.polikliničkih ustanova sa standardnom organizacijom propisanom zakonom o zdrav.zaštiti i organizaciji zdrav.službe, onda možemo donijeti zaključak da se na komuni nalazi Dom zdravlja sa svim organizacionim jedinicama, 4 zdrav.stanice pri privred.org. koje

ne odgovaraju minimalnim zahtjevima zakonskih propisa, a zdrav. stanica Bronzani Majdan i Krupa n/V nemaju opravdanja da i dalje ostaju samostalne ustanove. Zbog ovakovog stanja prevladjuje rad službe opšte prakse, a za preventivni rad se odvaja malo vremena i sredstava, a ne postoji niti kadar koji bi to obavljao.

U vanbolničkoj službi radi 21 ljekar opšte prakse, 18 ljekara je koncentrisano u gradu B.L., a samo tri ljekara se nalaze na širem području opštine, od kojih se dva spremaju na odlazak. Ako uporedimo ovaj broj sa brojem specijalista, kojih ima u gradu 80, onda je jasno da ova disproporcija uslovljava dvije osnovne nepravilnosti. S jedne strane zbog velikog pritiska stanovništva na nedovoljne kapacitete opšte prakse, masovna medicinska pomoć ne odvija se na potrebnoj stručnoj visini. Premaleni kapaciteti ambulant, polikliničke službe i nedovoljno organizirana služba SHP i prevoza bolesnika ne pružaju uvijek dovoljno mogućnosti odgovarajuće medicinske intervencije. S druge strane, takovo stanje prirodno dovodi do neopravdanog visokog pritiska na specijalističke službe i bolnička odjeljenja. Neracionalno veliko korišćenje bolničke pomoći iscrpljuje prekomjerno društvene fondove namjenjene zdrav. zaštiti, zbog čega za ambulant, poliklin. službu ne ostaje dovoljno sredstava potrebnih za realizaciju programskih zadataka iz njihove nadležnosti.

Ako bi ambulant, poliklin. ustanove bile organizovane sa savremenom opremom i dovoljnim brojem ljekara opšte prakse, onda bi se bolnice našle u povoljnijem položaju i ne bi bilo potrebe da se u bolnicama liječe i oni bolesnici koji bi se mogli liječiti i van bolnice i ne bi se osjećala potreba za povećanjem bolničkih kreveta. Dobro opremljena vanbolnička ustanova mogla bi svoju službu razviti i u prigradskim područjima sa otvaranjem ambulanti koje bi trebale razviti preventivnu djelatnost na od-

redjenom terenu. Smattam da bi trebalo pokrenuti pitanje aktivnog učešća građana u izgtudnji pojedinih zdrav.objekata putem dobrovoljnih ~~prilika~~ radnih akcija i samodoprinosa. To je bilo i na zborovima birača predloženo.

Dosadašnji slab rad dispanzera nije mogao razviti ni solidnu patronažnu službu, a tamo gdje ona pokazuje neku aktivnost, ograničena je na uže gradsko područje. = Preopterećenost postojećeg kadra ne dozvoljava da se radi na planskom i sistematskom radu na otkrivanju i otklanjanju uzroka raznih oboljenja = na preventivnoj zaštiti građana.

Bez obzira na mnoge subjektive slabosti, jedan od osnovnih razloga za ovakovo stanje je nedovoljna zainteresovanost nadležnih organa za razvijanje i investiranje u ambul. polukliničke ustanove, kao i deficit visoko stručnih kadrova za koje treba obezbjediti stanove.

Da bi se postigla što bolje jedinstvo u radu ambul. poliklin. ustanov. u osnov. zdrav. zaštiti, da bi se što bolje koristila postojeća oprema, potrebno bi bilo razmotriti i preduzeti odgovarajuće mjere za objedinjavanje cjelokupne vanbolničke slu-be u komuni, koja bi bila ekonomična i rentabilna, te bi se omogućio slobdan izbor ljekara za određeno područje prema mjestu stanovanja. Ovakova organizacija se ne bi kosila sa sadašnjim zakonskim odredbama.

Zdrav. stanice pri privred. org. orijentisane su samo na osiguranike svoje organizacije, a u većini ne vrše samo osnovne zadatke koji su diktirali potrebu njihovog osnivanja. Pojedine zdrav. stanice nisu jako opterećene, a dobro opremljene i sami građani traže da koriste zdrav. zaštitu u tim stanicama, ali sadašnji način finansiranja i ugovaranja sa

Komunalnim zavodom za soc. osiguranje ne dozvoljav. kv. kovo poslova
=nje. Ako i postoji ta mogućnost, onda se ona b. zira na trgovanju
sa pregledima i uslugama. Zdrav. službu ne bi trebalo zatvarati na
uska područja, ne o traužiti šire objedinjav. nje snaga. Organizaci-
onim radom u vidu zubne ~~ambulanse~~ poliklinike, taj vid zdrav. zaštite
te bi bio daleko na višem nivou i jeftiniji nego što je danas.

MOMIR KAPOR

Opšta orijentacija u ovom planu je ispravna i to
je rezultat jednog dugotrajnog rada. Općenito kada se pogleda za-
crtna linija razvoja, ona je ispravna i nju treba da održimo.

Drug Osman je naglasio u svom izlaganju da je
važan metod prilaženja sprovedjenju toga akta, a tome bih dovezao
da je važno sprovedjenje politike zacrtane u tom planu. Nije rje-
šavajuće samo to što ćemo u tom aktu zacrtati, što ćemo reći pri-
likom njegovu donošenja, nego politika traje cijele godine na nje-
govom sprovedjenju.

Što se tiče budžeta, mi vjerojatno nećemo danas
izmjeniti ništa u budžetu, ali je sigurno da ćemo taj budžet uneko-
=liko mijenjati u toku godine, vršiti rebalans, ali da bi celishod-
=nije bile sve te izmjene, u skladu sa problemima koje imamo, zato i
treba da svi faktori koji rade na sprovedjenju budžeta i društve-
nog plana, da na tome razvijaju neprekidnu aktivnost.

Htio bih nešto reći o potrebi aktiviranja cjelokupnog
aparata Skupštine u današnjem sistemu samoupravljanja. = Mi imamo
u Skupštini niz komisija, savjeta, odbora i t.d. koje imaju odre-
djene zadatke, ali u dosadašnjoj praksi smo se osvjedočili da
mnogi od njih formalno obavljaju svoj posao, donošenjem nekih akata.
Otuda mi imamo pojavu da kod pojedinih problema na nivou komisija
i savjeta se ne rješava ništa i još uvijek ostaju poslovi i zadaci
prema Skupštini i radi toga imamo pojavu preopterećenosti Skupštine

sa dvadesetak tačaka dnevnog reda i u takvoj praksi nemože se suštinski najvažnijim pitanjima posvetiti dovoljno pažnje. Radi toga bi bilo potrebno da predsjednik i ostali drugovi iz skupštinskog aparata posvete pažnju metodu rada i aktivnosti svih faktora koje sam pomenuo i da se oni aktiviraju kroz cijelu godinu i da se unekoliko poveća odgovornost određenim organima - kao resoru, da savjeti nose odgovornost za stanje u određenoj oblasti i da prezentiraju Skupštini prijedloge i zrela rješenja. Ne ogleda se demokratičnost samo u tome da sa narodom pretresamo plan, jer možda takav pretres nije uvijek kvalifikovan, a možda je daleko kvalifikovanije kada to dodje na jedan stručni organ i to je vid demokratičnosti u našem sistemu.

Ja takodje mislim da je uprava veoma skupa, ali ja to više osjećam nego što znam i mislim da to treba proučiti, ali bi trebalo ići na slijedeće: treba tehnički opremiti upravu, nemojmo imati toliko činovnika, nego neka i mašine nešto posvršavaju i treba kvalifikacionu strukturu pregledati. O tome smo mnogo govorili, ali danas možemo konstatovati slično stanje. "ema nekvalifikovanih samo u privredi, ima ih i u Skupštini.

(O. Karabegović: ja bih upravi upravo odredio manje sredstava da ih tako prisilimo da se u okviru tog stepena i organiziraju.)

Ja lično smatram, nastavlja drug KAPOR, da u opštini ima priličan broj neproduktivnih ljudi.

Mi smo se nadali da ćemo ove godine imati objektivne kriterije po kojima ćemo se moći formirati fondovi za školstvo i unekoliko bi bilo riješen problem osnovnog finansiranja školstva, a ne i investicionog. Ali, do tih rješenja nije

došlo. Mi smo obavezni da zajedno sa republičkim organima tražimo rješenja i da u najkraćem roku kreditiranje riješimo i sistem finansiranja školstva. Čitav budžetski sistem će se mijenjati, ali u prvom redu ~~za~~ treba da dodju iz Zavoda za unapredjenje školstva i da dajemo rješenja, jer će vjerovatno doći do raznih rješenja sa stanovišta uslova pojedinih komuna i krajeva. Sistem dotacija je takav da sada nemožemo stvoriti veća sredstva nego što su dotacijom data.

Meni se čini da u budžetu ima malo sredstava za komunalne potrebe. Mi na sto kilometara cesta, asfaltiramo jedan trotoar u uslovima da u Banja Luci imamo više od 50% neasfaltiranih cesta. Mi tako onda nemožemo imati niti čisti grad ni regulisati puteve. Ako će se raditi na izmalaženju ušteta u budžetu, onda ih treba usmjeriti na školstvo i komunalne probleme.

Što se tiče privrednih organizacija, imamo manji broj onih koje imaju jasna rješenja kao što je Celuloza, Čajavec, Jelšingrad, Vrbas. = Što se tiče Vrbasa, stoji to da je čudno da kraj tolike proizvodnje nemaju ništa u fondovima, ali treba imati u vidu i to da su se oni čupali iz jedne izvanredno teške situacije kada su bili bez finalnog proizvoda i jedva su sastavljali kraj sa krajem. Sada je orijentacija na finalni proizvod dobra i treba u samom kolektivu uraditi sve da se maksimalno koriste novostvoreni kapaciteti (namještaj), da se vodi računa o produktivnosti i ekonomičnosti i onda mora da u najskorije vrijeme izbaci i dohodak. Opština i svi ostali faktori koji su pomagali Vrbasu da se izvuku iz krize, sigurno je da su mnogo uradili. Ja sam pristalica proširenja finalne proizvodnje u Vrbasu. = Ja mislim da drugovi koji su radili na bilansu, nisu uzeli u obzir efekte novih instrumenata, a to je jedan od razloga takvog stanja bilansa u Vrbasu.

Što se tiče Jelšingrada, on ima isto tako program za rekonstrukciju. Međutim, jako bismo pogrešili ako bi smatrali da je to sada nešto zakruženo i da tu nema više problema. U Jugoslaviji se upravo sada gradi 3 kapaciteta koja zasjecaju u proizvodnju Jelšingrada. Mislimo da se zato Jelšingrad nemože održati na ovom nivou rekonstrukcije i oni moraju proširivati i modernizovati dalje proizvodnju. Smatram da je Jelšingrad bio u jednoj veoma kritičnoj situaciji nekoliko godina i da sa naše strane nije dovoljno pomognuto. Mislim da je naša dužnost bila da im pomognemo. Oni treba da nabave sada još nekoliko inženjera i nešto stručnog kadra drugih struka i da krenu brže naprijed, a treba im u tome pomoći sa sredstvima.

(O. Karabegović: ima dosta problema u organizaciji rada u Jelšingradu).

Što se tiče Vitaminke, bojim se kakovo je stanje u vezi sa predviđenim investicijama, pošto je ona jako zaglibila, a hoćemo sada jako velike investicije tamo, kao da u toj Vitaminici do sada ništa nije uradjeno. Oni imaju neke linije koje su sasvim nove, prije dvije godine ugrađene, ali nisu bile iskorištene. Da je u starom rukovodstvu te fabrike bilo više vodjenja računa o obezbjedjenju sirovine, o dužni proizvodnog procesa, ne da to bude apsolutno sezonska fabrika, sigurno je da ne bi imali tolikih gubitaka. I Slovenci i Šapčanka odvozili su odavde sirovinu. Ja mislim da je veliki dio gubitaka proistekao iz pomanjkanja sirovine. Kada se već sada prilazi rekonstrukciji, onda treba biti oprezan, jer gro proizvodnje ne podnosi jako velika opterećenja i nije jako akumulativno u čitavoj Jugoslaviji i u toj oblasti proizvodnje treba veoma oprezno prilaziti tome. Nije mala suma 2,5 milijarde investicija. Treba da se orijentiramo na stručno-naučne

ustanove u pogledu traženja pomoći za rješavanje investicionog ulaganja.

(O.Karabegović" može doći jedna grupa finansijskih eksperata iz Beograda da izvidi stanje u toj fabrici.)

Što se poljoprivrede tiče, ima tu određeni plan, ali nisu data konkretna rješenja. = Ako je riječ o unapređenju poljoprivrede, meni se čini da se ovdje radi o koncepcijama, o izgradjivanju odnosa, a optimalnoj poljoprivrednoj proizvodnji, koja će obezbjeđi veću proizvodnju. = Mi moramo uvoziti pasulj, jer su prinosi kod nas toliko niski na individualnim imanjima, da je skupa proizvodnja. Nas krompir košta u Sloveniji za 10 dinara jeftinije nego u Skender Vakufu. Ja mislim da neke stvari treba konceptijski da riješimo.

Što se stočarstva tiče, osnovne stvari, o kojima smo pre nekoliko dana raspravljali na nivou sreza i nadjena su neka rješenja u Kotor Varošu i Skenderu, ovdje se ne vide, a to je pitanje veće proizvodnje stočne hrane. Pošto svega toga nema u samom planu, treba obavezno da se izradi program izvršenja tih zahtovanih zadataka.

ZŽIKA BABIĆ

Nakon iznijete tabele o kvalifikacionoj strukturi (u materijalim. društ.v.plana), kaže se da kvalifikaciona struktura raste u korist viših kategorija. Iza toga je rečeno koliko stipendija opština, a koliko privreda i da privreda ima na raspolaganju 2,5 posto od sredstava l.d. u svrhu obrazovanja. = Poslije toga se govori da treba raditi na uzdizanju ~~kadrova~~ kadrova i da to bude zadatak odnosioca društ.v.plana.

Ja bih predložio da se izu ovih načelnih konstatacija

doda:

"Obzirom na takovo stanje, neophodno je da sve radne organizacije, uz postojeći plan, izrade u prvom tromjesečju i naprave program obrazovanja kadrova sa kojim će se odrediti zadaci radnih organizacija i to:

- = na planu obrazovanja i opismenjavanja,
- = postizanje višeg stepena kvalifikacija da bi se brže nego dosada popravila kvalifikaciona struktura,
- = stipendiranje visokostručnih službenika koji su danas i u perspektivi potrebni radnim organizacijama,
- = stvaranje povoljnijih uslova za obezbjeđenje visokostručnih kadrova iz raznih centara."

Iako nismo praktikovali da odredimo u planovima rokove, mislim da nam ne bi trebalo smetati da se kroz ovaj dokument obavežemo za određene rokove. = Opštinska skupština bi trebala u tom pogledu da sagleda svoje obaveze iz te oblasti. Mi smo dosada počeli i završavali diskusije sa konstatacijom da treba raditi na popravljaju kvalifikacione strukture. Ja mislim da mi sa tog nivoa, koji je dosada bio uopšten, sa tog načelnog usaglašavanja na riječima i diskusijom, treba da idemo na konkretnije obaveze i Skupštine i radnih organizacija i to naše jedinstvo koje je dosada bilo očigledno kroz naše diskusije, da sve to treba potkrijepiti konkretnim planovima naših organizacija i to sve sažeti u jedan dokument koji će usvojiti naša Skupština.

Pored mnogih problema koje imamo, sigurno je da ćemo još dugo razgovarati da je jedno od osnovnih pitanja = kadrovi.

Nije to jedino pitanje, ali je jedan od veoma bitnih elemenata razvoja privrednih organizacija.

Mislim da bi bili dužni da brže radimo na problemu likvi-

diranja nepismenog seoskog stanovništva. Neki je dan održan ple-
num Opštinskog odbora SSRN na kojem je bio tretiran jedan komplek-
s pitanja vezanih za obrazovanje seoskog stanovništva. Imali smo
u vidu preporuku Republičke Skupštine, Saveznih ~~biha~~ organizacija
i zaključeno je da se predloži Opštinskoj skupštini da izvjesna
minimalna sredstva obezbjedi za opismenjavanje mlađeg svijeta, jer
smo dosada ovom pitanju prilazili sa stanovišta primarnih razloga.
Ovom pitanju treba da pridjemo kao zadatku potrebnom sa stanovi-
šta privrede i moderne tehnologije koja sigurno traži makar ono
najosnovnije, a to je pismenost.

VULIĆ BOŠKO

Imamo područja na našoj opštini koja još ni do danas
nismo pokrili osnovnom školom. U mojoj izbornoj jedinici ima selo
Slavići koje broji oko 250 domaćinstava i nema škole. Ima oko
40 djece uzrasta 9-15 godina i odlaze u škole u Dim, Brkovi(?)
Kao što iz ovog plana vidim, nije usvojen njihov prijedlog da se
izgradi škola, iako imaju pripremljeno građevinski materijal već
tri godine, a voljni su da dobrovoljnim akcijama učestvuju u građ-
nji.

Postavlja se pitanje opismenjavanja radnika u selu
Slavići, jer oni odlaze na rad u grad, ali se vraćaju uveće svojim
kućama i tu bi trebalo organizovati kurseve za njihovo opismenja-
vanje. I u cilju njihovog opismenjavanja bilo bi nužno da se škola
u tom selu izgradi.

TABAKOVIĆ ŠEMSO

Prema planu BiH mi do 1970. godine treba da obuhvatimo
osmogod. školama tek 80% djece. Prema Sloveniji smo dvostruko niži
u pogledu djece koja su obuhvaćena ovim osnov. školova njem.

Za takovo stanje postije objektivni, ali i subjektivni razlozi.

Obzirom na takovu situaciju sa osmogodišnjim školama, da li mi nemamo pravo, jer spadamo u jako zaostala područja, da u oblasti obaveznog školstva dobijemo participaciju za saniranje te situacije iz saveznih i republičkih fondova.

Ovdje je bilo nešto govora o stanju srednjih škola.

Na bazi svih mogućih preporuka koje su davane, nije ništa operativno rađeno. Zasad smo dobivali samo obećanja, a ne konkretnu pomoć. Mi se nalazimo u pogledu srednjih škola u veoma teškom položaju. U učiteljskoj školi, na primjer, gdje je prije rata bilo 150 djaka, imamo sada blizu 1000 na isti kapacitet prostora. Kada bi dublje analizirali stanje na svim sred. školama, vidli bi da ovako nemože dalje i da ako se nešto ne izmjeni, nema izlaza. Od nas se traži kvalitet, osavremenjavanje nastave, a mi nemožemo poduzeti nikakove mjere radi tako teške situacije. Traži se idološko-političko obrazovanje, a mi nemožemo djeci dati ni stolice. To su problemi koje komuna nije u stanju da rješava i zato izlaz moramo tražiti na nivou republike, Saveza.

Pitanje likvidacije nepismenosti nemožemo svesti na golo opismenjavanje, jer samo opismenjavanje i nije teško ostvariti, ali ovdje se radi o obrazovanju radnika. Mi moramo stvoriti čitav sistem obrazovanja radnika.

Obzirom da je bilo prijedloga da se izvrši smanjivanje sredstava za upravu, ja mislim da je to proces koji je već pokrenut u ovoj Skupštini i koji se već sprovodi i to je dobro i pozitivno. Ja plediram na to da se od sredstava koja će se dobiti smanjivanjem administrativnog osoblja, da se prebaci na fond za školstvo.

BOŠKO LOVRIĆ

Govoreći o probemima poljoprivrede sa aspekta da sve manje produktivnih ljudi ostaje na zemlji, i zemlja je prepuštena uglavnom starcima, koji je nemogu obraditi pa zato i nema prinosa, postavlja pitanje kako će ti stari ljudi plaćati poreze. Ima već dosta takovih seljaka koji postavljaju pitanje da će predati zemlju, ali da im se obezbjedi uslovi za život.

Što se stočarstva tiče, primjećuje da već unazad nekoliko godina nema određenog programa, i stočarstvo je prepušteno stihiji, iako znamo da ne zadovoljava ni u pogledu broja, ni kvaliteta.

MIŠO POPOVIĆ = Predsjednik Opštinske skupštine

Ja sam dužan da obavjestim Skupštinu da smo dobili preporuku od Opštinskog odbora SSRN da stavku od 3 miliona dinara koja je predviđjena za opismenjavanje 12000 nepismenih, povećamo na 10 miliona dinara, kako bi se što znatnije mjere mogle poduzeti u tom pogledu.

Imajući u vidu današnju cjelokupnu diskusiju i plan u koji smo ušli, smatram da je obzirom na to što se dobar dio tih ljudi nalazi u privrednim organizacijama, da je dovoljno da mi tu stavku sa 3 miliona ^{povećamo} dignemo na 7 miliona dinara, uz koordinaciju sredstava privrednih organizacija, jer tek treba ove godine da stvorimo uslove za to, a takovo školovanje traje dvije godine, pa će stoga biti za ovu godinu dovoljno 7 miliona.

Zato predlažem Skupštini DA PRIHVATIMO PREPORUKU OPŠTINSKOG ODBORA SOCIJALISTIČKOG SAVEZA I DA STAVKU OD 3 MILIONA DINARA PREDVIĐJENU ZA OPISMENJAVANJE 12000 NEPISMENIH POVEĆAMO ZA 4 MILIONA, to jest, DA IZNOŠI 7 MILIONA DINARA, UZ SMANJENJE BUDŽET

=SKE REZERVE ZA 4 MILIONA DINARA.

TAKODJE PREDLAŽEM DA SE USVOJI SUGESTIJA DRUGA OSMANA KARABEGOVIĆA DA SE NEPREKIDNO PRATI TROŠENJE SREDSTAVA, UZ NASTOJANJE DA SE POVEĆAJU SREDSTVA KROZ POVEĆANU PROIZVODNJU PRIVREDNIH ORGANIZACIJA, jer je to jedini izlaz, obzirom na naše potrebe.

Moram dati obrazloženje u pogledu uprave. Mi smo poduzeli mjere koje su potrebne za smanjenje aparata uprave. Za 40 službenika je već smanjeno. Međutim, ako bi sad otpustili još 40 službenika, uz ranijih 40, a da prethodno ne opremimo bolje upravu u tehničkom pogledu, onda bi doveli u pitanje rad Skupštine.

Od 407 miliona dinara, koliko je predviđeno za upravu, samo se 317 miliona stvarno odnosi na nju i tu je uključen rad Skupštine i skupštinskih organa. Naš sistem je dosta skup i na tome moramo nešto uraditi. Mi smo na posljednje dvije sjednice izgubili oko 16 sati vremena, diskutujemo po dvadesetak minuta, a da ne kažemo ništa. Mi moramo nešto da uradimo i na boljoj organizaciji rada naše Skupštine,

Trebalo bi usvojiti zaključak DA SE U I. KVARTALU NAPRAVI ANALIZA U POGLEDU POTREBNIH SREDSTAVA ZA UPRAVU, DA SE TO PODNESE SKUPŠTINI I DA SREDSTVA KOJA NADJEMO U VEZI S TIM, DA SE DAJU ZA RJEŠAVANJE PRIORITETNIH ZADATAKA.

Takodje predlaže da se u dijelu plana gdje se govori o obrazovanju radnika, na kraju doda: "..... KOJE SU OBAVEZNE DA NAPRAVE KONKRETNE PROGRAME STRUČNOG OBRAZOVANJA I KVALIFIKACIONE STRUKTURE, KAO SASTAVNI DIO RAZVOJAK PRIVREDNE ORGANIZACIJE."

OSMAN KARABEGOVIĆ

Ja bih prihvatio raspored sredstava kakav jeste, ali sa zaključkom Skupštine da se potrošnja u svim sektorima koji se finansiraju iz budžeta, analizira sa ciljem da se nađe još sred-

stava iz svih izvora za gradnju škola. Treba da budu zaduženi organi Skupštine da se nađe još sredstava za finansiranje škola, a ja ne bi čekao završetak I kvartala za sve to. Treba napraviti sada odmah jedan program na liniji svega onoga što smo se ovde dogovorili, i to je program zadatka koje Skupština razmatra, kroz recimo pola godine.

Predsjednik SO Popović Milorad predlaže da se program rada koji Skupština ima dopuni sa pitanjima koja su danas postavljena i daje na glasanje iznijete predloge u završnoj riječi.

Jednoglasno je usvojen predlog Društvenog plana opštine Banja Luka za 1964 godinu sa izmjenama na 7 strani s tim što treba smanjiti budžetsku rezervu za 4 miliona dinara i taj iznos dodati sumi od 3 miliona dinara koliko je predviđeno za opismenjavanje nepismenih. Takođe su usvojene sve sugestije date od strane predsjednika Skupštine opštine u njegovoj završnoj riječi.

Po 2 tački dnevnog reda izvještaj podnosi odbornik Hadžimujačić Ismet,

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o budžetu opštine Banja za 1964 godinu jednoglasno usvojen.

Po 3 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o zavodjenju doprinosa iz dohodaka ~~komunalnih privrednih organizacija uslužnog zanatstva i ugostiteljstva za 1964 godinu jednoglasno usvojen~~ budžetima iz ličnog dohodka jednoglasno usvojen.

Po 4 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o stopama doprinosa iz dohodka na komunalne privredne organizacije, privredne organizacije uslužnog zanatstva i ugostiteljstva za 1964 godinu jednoglasno usvojen.

Po 5 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o odredjivanju kamatnih stopa na poslovne fondove komunalnih privrednih organizacija i privrednih organizacija uslužnog zanatstva i ugostiteljstva jednoglasno usvojen.

Po 6 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o propisivanju opštinskih taksa na području opštine Banja Luka jednoglasno usvojen.

Po 7 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o opštinskom porezu na promet jednoglasno usvojen.

Po 8 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o opštinskom porezu

na promet robe na malo trgovine i ugostiteljstva za 1964 godinu jednoglasno usvojen.

Po 9 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o utvrđivanju poreza na dohodak u stalnom iznosu za 1964 godinu.

Po 10 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o propisivanju opštinskog prireza za 1964 godinu jednoglasno usvojen.

Po 11 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Odluke o određivanju visine naknade za drumska motorna vozila koje plaćaju komunalne privredne organizacije na području opštine Banja Luka jednoglasno usvojen.

Po 12 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Rješenja o odobrenju finansijskih fondova za 1964 godinu koji nemaju posebni organ upravljanja jednoglasno usvojen.

Po 13 tački dnevnog reda izvještaj podnosi isti izvjestilac.

Diskusije nije bilo pa je predlog Rješenja o davanju garancije Preduzeću drvne industrije "Vpbas" Banja Luka na investicioni zajam u iznosu od 1,539.000 dinara jednoglasno usvojen.

Po 14 tački dnevnog reda izvještaj podnosi sekretar Skupštine opštine Rajko Stupar i objašnjava da formirana komisija, podkomisije i radne grupe inatenzivno rade na donošenju Statuta i da su do sada postigle vidne rezultate.

Po 15 tački dnevnog reda izvještaj podnosi odbornik Glamočok Duško. Objasnjava da je dosadašnja nagrada predsjednika Skupštine opštine iznosila 75.000 dinara pa predlaže da se ista poveća na 80.000 dinara te da se u duhu donetih sveznika i republičkih propisa predsjedniku Skupštine opštine dodjeli funkcionalni datak u iznosu od 20.000 dinara. Predlog je jednoglasno usvojen.

Izvjestilac predlaže da je nagrada podpredsjednika do sada iznosila 68.000 dinara pa predlaže da se ista poveća na 70.000 dinara.

Odbornik Karabegović Vjda smatra da je to povišenje vrlo malo i da bi ga trebalo povećati.

Odbornik Vojnović Ratko iznosi da su prije bila dva podpredsjednika a da je sad samo jedan i da obavlja veliki dio poslova kako iz oblasti privrede tako i oblasti zdravlja, školstva i drugih. Smatra da s obzirom da veliki broj ljudi u Banja Luci ima primanja veća od primanja podpredsjednika isko je njihova odgovornost mnogo manja da bi primanja podpredsjednika trebalo povećati ako ne više a ono bar da iznose 75.000 dinara.

Predlog odbornika Vojnović Ratka jednoglasno je usvojen.

Predlog rješenja o određivanju stalne mjesečne nagrade predsjedniku i podpredsjedniku Skupštine opštine Banja Luka jednoglasno je usvojen kako je predložen od izvjestioca Glamočak Duška i odbornika Vojnović Ratka tako da mjesečna nagrada predsjedniku Skupštine opštine Banja Luka iznosi 80.000 dinara i funkcionalni dodatak u iznosu od 20.000 dinara, a mjesečna nagrada podpredsjednika Skupštine opštine Banja Luka određuje se u iznosu od 75.000 dinara.

Poštâ je dnevni red iscrpljen sjednica je završena u 15.50 časova.

ZAPISNIČAR:

Zorka Čadjenović

PREDSJEDNIK:

Milorad Popović

